

Rapport Nr. 0616

Archeologienota

Meerhout-Laakdal Nike site
Programma van Maatregelen

Inhoud

Inhoud.....	2
1 Administratieve gegevens	1
2 Gemotiveerd advies	2
2.1 Aanleiding vooronderzoek.....	2
2.2 Resultaten vooronderzoek	2
2.3 Afweging noodzaak verder vooronderzoek	4
3 Programma van maatregelen	5

1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2021-162
Projectcode Onroerend Erfgoed		2021C484
locatie	Provincie	Antwerpen
	Gemeente	Meerhout Laakdal
	Straat	Nikelaan
Kadastrale gegevens	Gemeente	Meerhout Laakdal
	Afdeling	2 (Meerhout) 4 (Laakdal)
	Sectie	C (Meerhout) C (Laakdal)
	Percelen	1193I; 1180G (Meerhout) 006k (Laakdal)
Coördinaten	Noordwest	X: 5.08357 Y: 51.10107
	Noordoost	X: 5.10218 Y: 51.09553
	Zuidoost	X: 5.10038 Y: 51.09376
	Zuidwest	X: 5.07951 Y: 51.09690
Oppervlakte plangebied		Ca. 607.800 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied		Ca. 32.500 m ²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 32.500 m ²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

2 Gemotiveerd advies

2.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het bureauonderzoek vormt de vraag tot een omgevingsvergunning voor de uitbreiding van trailerparkings, heraanleg van de wegenis ter hoogte van toegang Q en de aanleg van een bufferbekken aan de Nikelaan te Meerhout en Laakdal (provincie Antwerpen).

De opdrachtgever plant de uitbreiding van trailerparkings, heraanleg van de wegenis ter hoogte van toegang Q en de aanleg van een bufferbekken aan de Nikelaan te Meerhout en Laakdal (provincie Antwerpen). De westelijke parking en de wegenis ter hoogte van toegang Q zal gedeeltelijk worden verwijderd. Op de bestaande wegfundering zal de nieuwe verharding worden aangelegd. Hier wordt lokaal de weg verbreed. Er is bijgevolg een kleine bodemverstoring gepland ter hoogte van de bestaande wegverhardingen. De uitbreiding van de trailerparkings kent hier een oppervlakte van 12.800 m². Deze bodemingrepen zullen de bodem tot op 50 cm verstoren. Er wordt de uitbreiding gepland van de centrale (grotere) trailerparking, richting oosten. De oppervlakte hiervan bedraagt ca. 5.800 m² en de funderingsdiepte is gesitueerd op 50 cm. In het oostelijk gedeelte van het plangebied wordt de aanleg van een bufferbekken gepland, het gaat om de noordelijke uitbreiding van een bestaand bufferbekken. De oppervlakte hiervan bedraagt ca. 700 m² en de uitgravingsdiepte 150 cm.

Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

2.2 Resultaten vooronderzoek

Binnen de contouren van het plangebied zijn geen archeologische waarden gekend. Binnen een straal van 1.000 m werden enkele archeologische waarden aangetroffen in de CAI. Het betreft naast het Kasteel van Meerlaar (late middeleeuwen) de locatie van een slag tijdens de Tachtigjarige Oorlog en enkele vondsten uit de steentijd en de late middeleeuwen. Op basis van de gekende waarden van de CAI kan geen specifieke archeologische verwachting worden opgesteld voor het projectgebied.

Op 450 tot 800 meter ten noordwesten van de zone van geplande werken werd binnen het plangebied een onderzoek uitgevoerd (id: 17528). Het betreft een landschappelijk bodemonderzoek waarbij de bodem zwaar verstoord werd aangetroffen. Door de zeer kleine kans op bewaard archeologisch erfgoed werd geen vervolgonderzoek geadviseerd. Op 700 meter ten westen van de zone van geplande werken werd in het plangebied ook een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd (id: 7857). Hierbij werd de bodem eveneens zwaar verstoord aangetroffen. Er werd geen vervolgonderzoek geadviseerd. Op 720 meter ten noordwesten van het plangebied heeft een landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuvenonderzoek plaatsgevonden. Er werden negen sporen aangetroffen die gedateerd konden worden in de nieuwste tijd. Omdat er geen sporen of vondstcomplexen werden aangetroffen die tot relevante kenniswinst konden leiden, werd geen vervolgonderzoek geadviseerd. Op basis van de uitgevoerde onderzoeken in de omgeving kan geen specifiek of verhoogd archeologisch potentieel worden opgesteld voor het plangebied.

Momenteel bestaat er een parking, een weg en een bufferbekken op het plangebied. De aanleg hiervan heeft een bodemverstoring veroorzaakt van minstens 50 cm diep.

Om de bodembewaring in kaart te brengen werden controleboringen uitgevoerd op 07/04/2021. Hierbij werden 9 boringen uitgevoerd ter hoogte van de westelijke zone van geplande werken (met een oppervlakte van ca. 26.000 m²). Op basis van gekende gegevens kon hier mogelijk een onverstoord bodem aanwezig zijn. Bij 8 boringen werd een verstoord en/of opgehoogde bodem aangetroffen. Bij 1 boring (B4) werd een bodem aangetroffen met A/ A-C / C profiel waarbij de ploeglaag een dikte had van 80 cm en de A-C laag een dikte van 15 cm. De ploeglaag betreft mogelijk ook een gedeeltelijke ophoging. Het archeologisch vlak wordt hierdoor op 95 cm diepte verwacht. Boringen 1, 2, 6, 7 en 8 vertoonden gemengde lagen waarbij tertiair materiaal vermengd werd met een oorspronkelijke A- en C-horizont. Hier heeft in het verleden een afgraving en ophoging plaatsgevonden. De ophoging varieert van 20 cm tot 120 cm in dikte. Boring 3 vertoonde een ophoging van 20 cm met hieronder een ploeglaag en A-C horizont. Boring 9 vertoonde een gelijkaardige opbouw waarbij twee ploeglagen onderscheiden konden worden. Boring 5 vertoonde een dikke ophogingslaag van 120 cm met hieronder een A-horizont. In sommige boringen werd de C-horizont of tertiaire ondergrond niet bereikt (1, 2, 3, 5, 9); hier zijn de boringen gestuit. De diepte is telkens minstens 130 cm. De gestuite boringen kunnen mogelijk gerelateerd worden aan een aanwezige grindhoudende laag of keienlaag die voorkomt in de Formatie van Wildert. Deze kan op basis van profieltype 22, zoals gekarteerd op de quartairgeologische kaart 1/50.000, verwacht worden.¹ Bij boring 6 werd het tertiair aangetroffen op 110 cm diepte. Bij boring 7 werd het tertiair aangetroffen op 115 cm diepte. Bij boring 8 werd het tertiair op 95 cm diepte aangetroffen.

Concluderend werd de bodem voor het overgrote deel verstoord aangetroffen. Een eventueel aanwezige archeologische site werd hierdoor reeds grotendeels vernietigd. Mogelijk zijn kleine gedeelten nog intact, waarbij het archeologisch vlak op 95 cm of dieper wordt verwacht.

Net ten oosten van het plangebied staat een grote zone gekarteerd als GGA (Gebieden Geen Archeologie), met id: 124135. *Deze vaststelling betreft een gebied waarvan op basis van waarnemingen en wetenschappelijke argumenten onderbouwd kon worden dat het met hoge waarschijnlijkheid geen archeologische waarde heeft.*² Op basis van de gekende verstoringen net ten westen en de GGA ten oosten van het oostelijk gedeelte van geplande werken, alsook de recente orthofoto's kan geconcludeerd worden dat ook ter hoogte van deze zone de bodem grotendeels of volledig verstoord is.

De omgeving van het plangebied betreft een industriële zone waarbij verschillende wegen en industriële gebouwen staan. Ten noorden van het plangebied bevindt zich het Albertkanaal. De omgeving van het plangebied bevindt zich tussen 14 en 45 meter + TAW. Het projectgebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen 22 en 24 m + TAW, in een relatief laag gelegen gedeelte in het landschap. Op het DHM is te zien dat de huidige parkings hoger liggen dan het omliggende terrein met een hoogteverschil van meer dan 1 meter. De eerder vermelde ophoging (die werd waargenomen tijdens de controleboringen) is niet te zien op het DHM: de hoogtekartering heeft vermoedelijk eerder plaatsgevonden dan de ophoging.

In de omgeving van het plangebied komen enkele kleine beken voor. Het gaat om de Dode Beek in het oosten en zuiden (grenzend aan het oostelijk gedeelte van het plangebied) en om de Gestelse Bemdenloop en Voortloop in het noorden (meer dan 500 meter afstand). Het betreft telkens kleine, deels gekanaliseerde beken. In het zuidelijk gedeelte van het plangebied liep een beek: dit komt overeen met de 'Vorstenbeek of kleine Laek' die gekarteerd staat op de Atlas der Buurtwegen (cfr infra). Deze komt overeen met de gemeentegrens van Meerhout met Laakdal. Ze werd vermoedelijk bij werken aan het industriële complex van Nike verlegd, naast de snelweg. Het plangebied ligt niet op een gradiëntzone in het landschap, waardoor een lagere verwachting kan

¹ Beerten e.a. 2006.

² IOE 2021, id: 124135

worden opgesteld voor artefactensites uit de steentijd. Er is op basis van de landschappelijke ligging geen verhoogde kans op sporensites vanaf het neolithicum. Nederzettingen komen vaker voor op hoger gelegen ruggen. In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich in de depressie van Schyns-Nete.

Concluderend is de verwachting naar een goed bewaarde archeologische site uit elke archeologische periode binnen de zone van geplande werken zeer laag tot onbestaande te noemen. Moest er in de onverstoord delen van het plangebied toch een archeologische site aanwezig zijn, zal deze niet verstoord worden door de buffer (45 cm) tussen het archeologisch niveau en de geplande werken.

2.3 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat tot op heden voldoende informatie gegenereerd is om de mogelijke impact van de geplande werken op een eventueel archeologisch vondsten- en sporenbestand aan te tonen.

De opdrachtgever plant de uitbreiding van trailerparkings, heraanleg van de wegenis ter hoogte van toegang Q en de aanleg van een bufferbekken aan de Nikelaan te Meerhout en Laakdal (provincie Antwerpen).

De westelijke parking en de wegenis ter hoogte van toegang Q zal gedeeltelijk worden verwijderd. Op de bestaande wegfundering zal de nieuwe verharding worden aangelegd. Hier wordt lokaal de weg verbreed. Er is bijgevolg een kleine bodemverstoring gepland ter hoogte van de bestaande wegverhardingen. De uitbreiding van de trailerparkings kent hier een oppervlakte van 12.800 m². Deze bodemingrepen zullen de bodem tot op 50 cm verstoren. Er wordt de uitbreiding gepland van de centrale (grotere) trailerparking, richting oosten. De oppervlakte hiervan bedraagt ca. 5.800 m² en de funderingsdiepte is gesitueerd op 50 cm. In het oostelijk gedeelte van het plangebied wordt de aanleg van een bufferbekken gepland, het gaat om de noordelijke uitbreiding van een bestaand bufferbekken. De oppervlakte hiervan bedraagt ca. 700 m² en de uitgravingsdiepte 150 cm.

Op basis van de resultaten van de uitgevoerde controleboringen kan geconcludeerd worden dat de geplande werken geen verstoringen zullen veroorzaken op een eventueel aanwezige archeologische site in het westelijk gedeelte van de geplande werken. De bodem werd namelijk grotendeels verstoord teruggevonden waardoor een eventueel aanwezige archeologische site reeds grotendeels of volledig vernietigd is. Verder wordt voor de bewaarde delen van het gebied een archeologisch vlak verwacht op 95 cm diepte. De geplande werken gaan 50 cm diep, waardoor er een buffer bestaat van 45 cm.

Net ten oosten van het plangebied staat een grote zone gekarteerd als GGA (Gebieden Geen Archeologie), met id: 124135. *Deze vaststelling betreft een gebied waarvan op basis van waarnemingen en wetenschappelijke argumenten onderbouwd kon worden dat het met hoge waarschijnlijkheid geen archeologische waarde heeft.*³ Op basis van de gekende verstoringen net ten westen en de GGA ten oosten van het oostelijk gedeelte van geplande werken, alsook de recente orthofoto's kan geconcludeerd worden dat ook ter hoogte van deze zone de bodem grotendeels of volledig verstoord is en de geplande werken geen bewaarde archeologische site zullen verstoren.

³ IOE 2021, id: 124135

Hierdoor wordt er geen verder onderzoek geadviseerd. Er wordt door J. Verrijckt Bvba de vrijgave van het terrein geadviseerd voor de geplande werken.

3 Programma van maatregelen

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek en controleboringen is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek.

Deze beslissing steunt op onderstaande redenering:

- Voldoende info toestand bodem:

Momenteel bestaat er een parking, een weg en een bufferbekken op het plangebied. De aanleg hiervan heeft een bodemverstoring veroorzaakt van minstens 50 cm diep.

Om de bodembewaring in kaart te brengen werden controleboringen uitgevoerd op 07/04/2021. Hierbij werden 9 boringen uitgevoerd. Bij 8 boringen werd een verstoorde en/of opgehoogde bodem aangetroffen. Bij 1 boring (B4) werd een bodem aangetroffen met A/C / C profiel waarbij de ploeglaag een dikte had van 80 cm en de A-C laag een dikte van 15 cm. De ploeglaag betreft mogelijk ook een gedeeltelijke ophoging. Het archeologisch vlak wordt hierdoor op 95 cm diepte verwacht. Boringen 1, 2, 6, 7 en 8 vertoonden gemengde lagen waarbij tertiair materiaal vermengd werd met een oorspronkelijke A- en C-horizont. Hier heeft in het verleden een afgraving en ophoging plaatsgevonden. De ophoging varieert van 20 cm tot 120 cm in dikte. Boring 3 vertoonde een ophoging van 20 cm met hieronder een ploeglaag en A-C horizont. Boring 9 vertoonde een gelijkaardige opbouw waarbij twee ploeglagen onderscheiden konden worden. Boring 5 vertoonde een dikke ophogingslaag van 120 cm met hieronder een A-horizont. In sommige boringen werd de C-horizont of tertiaire ondergrond niet bereikt (1, 2, 3, 5, 9); hier zijn de boringen gestuit. De diepte is telkens minstens 130 cm. De gestuite boringen kunnen mogelijk gerelateerd worden aan een aanwezige grindhoudende laag of keienlaag die voorkomt in de Formatie van Wildert. Deze kan op basis van profieltype 22, zoals gekarteerd op de quartairgeologische kaart 1/50.000, verwacht worden.⁴ Bij boring 6 werd het tertiair aangetroffen op 110 cm diepte. Bij boring 7 werd het tertiair aangetroffen op 115 cm diepte. Bij boring 8 werd het tertiair op 95 cm diepte aangetroffen. Concluderend werd de bodem voor het overgrote deel verstoord aangetroffen. Een eventueel aanwezige archeologische site werd hierdoor reeds grotendeels vernietigd. Mogelijk zijn kleine gedeelten nog intact, waarbij het archeologisch vlak op 95 cm of dieper wordt verwacht.

Net ten oosten van het plangebied staat een grote zone gekarteerd als GGA (Gebieden Geen Archeologie), met id: 124135. *Deze vaststelling betreft een gebied waarvan op basis van waarnemingen en wetenschappelijke argumenten onderbouwd kon worden dat het met hoge waarschijnlijkheid geen archeologische waarde heeft.*⁵ Op basis van de gekende verstoringen net ten westen en de GGA ten oosten van het oostelijk gedeelte van geplande

⁴ Beerten e.a. 2006.

⁵ IOE 2021, id: 124135

werken, alsook de recente orthofoto's kan geconcludeerd worden dat ook ter hoogte van deze zone de bodem grotendeels of volledig verstoord is.

Concluderend werd de bodem voor het overgrote deel verstoord aangetroffen. Een eventueel aanwezige archeologische site werd hierdoor reeds grotendeels vernietigd. Mogelijk zijn kleine gedeelten nog intact, waarbij het archeologisch vlak op 95 cm of dieper wordt verwacht.

- Voldoende info versturende impact van de geplande werkzaamheden op eventuele archeologische sites:

De opdrachtgever plant de uitbreiding van trailerparkings, heraanleg van de wegenis ter hoogte van toegang Q en de aanleg van een bufferbekken aan de Nikelaan te Meerhout en Laakdal (provincie Antwerpen).

De westelijke parking en de wegenis ter hoogte van toegang Q zal gedeeltelijk worden verwijderd. Op de bestaande wegfundering zal de nieuwe verharding worden aangelegd. Hier wordt lokaal de weg verbreed. Er is bijgevolg een kleine bodemverstoring gepland ter hoogte van de bestaande wegverhardingen. De uitbreiding van de trailerparkings kent hier een oppervlakte van 12.800 m². Deze bodemingrepen zullen de bodem tot op 50 cm verstoren. Er wordt de uitbreiding gepland van de centrale (grotere) trailerparking, richting oosten. De oppervlakte hiervan bedraagt ca. 5.800 m² en de funderingsdiepte is gesitueerd op 50 cm. In het oostelijk gedeelte van het plangebied wordt de aanleg van een bufferbekken gepland, het gaat om de noordelijke uitbreiding van een bestaand bufferbekken. De oppervlakte hiervan bedraagt ca. 700 m² en de uitgravingsdiepte 150 cm.

Op basis van de resultaten van de uitgevoerde controleboringen kan geconcludeerd worden dat de geplande werken geen verstoringen zullen veroorzaken op een eventueel aanwezige archeologische site in het westelijk gedeelte van de geplande werken. De bodem werd namelijk grotendeels verstoord teruggevonden waardoor een eventueel aanwezige archeologische site reeds grotendeels of volledig vernietigd is. Verder wordt voor de bewaarde delen van het gebied een archeologisch vlak verwacht op 95 cm diepte. De geplande werken gaan 50 cm diep, waardoor er een buffer bestaat van 45 cm.

Net ten oosten van het plangebied staat een grote zone gekarteerd als GGA (Gebieden Geen Archeologie), met id: 124135. *Deze vaststelling betreft een gebied waarvan op basis van waarnemingen en wetenschappelijke argumenten onderbouwd kon worden dat het met hoge waarschijnlijkheid geen archeologische waarde heeft.*⁶ Op basis van de gekende verstoringen net ten westen en de GGA ten oosten van het oostelijk gedeelte van geplande werken, alsook de recente orthofoto's kan geconcludeerd worden dat ook ter hoogte van deze zone de bodem grotendeels of volledig verstoord is en de geplande werken geen bewaarde archeologische site zullen verstoren.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.

⁶ IOE 2021, id: 124135